

Helsingin yliopisto - Helsingfors universitet - University of Helsinki ID 2003-2518

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Sosiologian laitos	
Tekijä-Författare-Author Katainen, Anu			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Riskikäsitukset, vastarinta ja tupakoinnin merkitykset: Terveysrationaalisuuden problematisointi internetin tupakkakeskusteluissa			
Oppiaine-Läroämne-Subject Yleinen sosiologia			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu		Aika-Datum-Month and year 2003-12-08	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 86 + 7
<p>Tiivistelmä-Referat-Abstract</p> <p>Tässä tutkielmassa tarkastelen tupakkaan liittyviä riskikäsitteitä Iltasanomien Lukijan ääni-keskustelusivuston tupakka-aiheisissa keskusteluissa. Tupakointi on keskeinen kansanterveydellinen ongelma, ja tupakkaa koskeva lainsäädäntö on Suomessa viime vuosikymmeninä jatkuvasti kiristynyt. Tupakointiin kohdistuvista paineista huolimatta tupakointi ei ole kuitenkaan Suomessa viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana ratkaisevasti vähentynyt.</p> <p>Monet nykyteoreetikot ja terveystutkijat ovat korostaneet riskien hallinnan yksilöllistymistä uuden kansanterveysajattelun keskeisenä painoituksena. Tutkielmani teoreettinen viitekehys on hallinnan analyyttinen, jolloin uudessa kansanterveysajattelussa nähdään olevan kyse sosiokulttuurisista konstruktioista, joiden käytännöt ja logiikka perustuvat lääketieteellisiin diskursseihin, jotka samaan aikaan konstituoivat ja sääntelevät sellaisia ilmiöitä ja määritelmiä kuin riski, terveys tai normaalius. Kyseessä on kielen, tiedon ja vallan vuorovaikutus, joka konstruoi ja tuottaa sellaisia diskursseja, joiden välityksellä ymmärrämme sosiaalista ja materiaalista ympäristöämme mutta myös käsitämme itsemme aktiivisina yksilöinä. Tutkielmassani riski on ensisijaisesti hallinnallinen käsite. Sen avulla jäsennetään maailmaa, tehdään siitä ymmärrettävää ja se liittyy olennaisesti yksilöiden käyttäytymisen säätelyyn modernissa yhteiskunnassa. Näin ollen terveyden käsite on myös normatiivinen: autonominen, itsekontrolliin kykenevä kansalainen on terve ja pyrkii myös terveytensä ylläpitoon. Kansanterveydellisestä näkökulmasta tupakoitsija on tämän autonomisen ja itseään hallitsevan yksilön vastakohta.</p> <p>Tutkielmassa tarkastellaan sitä, miten tupakoitsijat perustelevat tupakointiaan ja minkälaista subjektiutta internet-keskusteluiden tupakointia puolustavassa puheessa tuotetaan. Samalla tarkoituksena on tarkastella mikrotasolla tupakkakysymykseen, mutta myös muihin päihde- ja terveystieteisiin kysymyksiin olennaisesti liittyvää diskursiivista moninaisuutta. Vastadiskurssien tarkastelussa on kyse hallinnan rajojen ja ongelmallisuuden sekä niihin liittyvien määrittelykamppailuiden analyysistä.</p> <p>Tupakkakeskusteluiden keskeinen jännite vastaa liberalistisen hallinnan keskeistä ongelmaa: missä määrin yksilöiden elämäntapavalintoihin puuttuminen on oikeutettua. Tupakointia puolustava puhe internet-keskusteluissa problematisoi terveystieteen rationaalisuutta, riskejä karttelevaa suhdetta terveyteen. Kyseessä on vastarinnan muotoutumisen logiikka, joka tulee esiin keskusteluissa esiin nousevien terveys- ja riskikäsitysten välityksellä. Se tuo esiin suhteen terveyteen, jossa keskeistä on itsen hallinta ja oma vastuu, mutta niin, että asiantuntijoiden auktoriteettiasema kyseenalaistetaan. Riskikäsitteissä tulee esiin vastarinnan logiikka, joka ottaa haltuun tupakoinnin kansanterveydelliset ongelmanmäärittelyt ja kääntää ja muokkaa nämä ongelmanmäärittelyt kansanterveystyön kannalta täysin vastakkaisen toiminnan perusteluksi.</p> <p>Tupakkakeskusteluiden tarkastelu vastarintapiteenä tuo esiin kansanterveydellisen hallinnan toisen puolen. Tämä toinen puoli, vastarinta, on hallinnan erottamaton vastinpari. Samalla tupakkaa puolustava argumentointi aktualisoi kansanterveydelliseen hallintaan liittyvän valtasuhteen tai pyrkimyksen tuottamalla sille vastineen ja pyrkimällä omanlaiseensa ongelmanmäärittelyyn ja subjektiivointiin. Hallinnan kohteena oleminen ei ole ainoastaan passiivista alistumista vaan aktiivista vastuunottoa ja jatkuvaa auktoriteettien haastamista.</p>			
Avainsanat-Nyckelord-Keywords terveysrationaalisuus kansanterveys - riskit terveysriskit - terveyskäyttäytyminen - riskikäyttäytyminen terveys - tupakointi - tupakka internet - keskustelu päihdepolitiikka - terveystieteet			
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited			
Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information			